

Лекција бр. 14

Самит САД и ЕУ у Бечу

У Бечу се одржава европско-амерички самит којим ће, како је најављено, доминирати питање иранског нуклеарног програма. Очекује се међутим, да на самиту на површину избију постојеће разлике између Брисела и Вашингтона када је реч о третману притвореника у америчкој војној бази Делта у кубанском заливу Гвантанаму, као и у погледу виђења светске трговине.

Уочи самита, Сједињене Државе и Европска унија усагласиле су заједничку стратегију у борби против фалсификата популарних производа попут играчака, делова аутомобила, лекова. У последњих 5 година, фалсификовање производа драматично је порасло на глобалном нивоу.

Зато су се Европљани и Американци договорили да се заједно боре против лажне фирмиране робе, која се, према речима европског комесара за трговину Питера Менделсона, не своди само на луксузну робу, како се то обично сматра.

„Не ради се само о ташнама, већ и дрогама, па чак и деловима за авионе. Људи у данашње време желе да знају да ли су поуздана возила и летелице којима се возе. Хоће да знају шта једу, шта пију, одакле потичу лекови које узимају. Зато фалсификати представљају опасност и зато ће Сједињене Државе и Европска унија заједно радити у борби против тога“, истакао је комесар Менделсон.

У нацрту закључака, који би требало да буду усвојени на европско-америчком самиту, наводи се да ће бити постигнут договор у погледу смањења испуштања штетних гасова у атмосферу.

„Тешње ћемо сарађивати како бисмо заједно указали на озбиљност и дугорочне последице климатских промена, изумирања врста и загађења атмосфере и уложићемо напоре у правцу смањења емисије гасова, који стварају ефекат стаклене баште“, наводи се у нацрту декларације, који преноси Ројтерс, а која би требало да буде усвојена на самиту САД и ЕУ.

http://www.bbc.co.uk/serbian/news/2006/06/060620_eu_us_summit.shtml

Објављено - уторак, 20. јун 2006. 23:10 GMT

Речник

самит [sàmit] среща на нај-високо равнице (на државни глави)

Беч, Беча [Vêč, Vêča] Виена

одржавати се, одржавам се [održavati se, od`ržāvām se] състоявам се, провеждам се

одржавати, одржавам [održavati, od`ržāvām] поддржам, удържам, държа (реч и т.н.), изнасям (лекция и т.н.), провеждам

одржати се, одржим се [od`ržati se, od`ržīm se] да се състоя, да се проведе

одржати, одржим [od`ržati, od`ržīm] да удържа, да произнеса (реч и т.н.), да изнеса (лекция и т.н.)

амерички, америчка, америчко [amèričkī, amèričkā, amèričkō] американски

најавити, најавим [najáviti, nàjāvīm] да съобща, да известя

најављен, најављена, најављено [nàjāvljēn, nàjāvljēna, nàjāvljēno] съобщен
најављивати, најављујем [najavljívati, najàvljujēm] съобщавам, известявам
доминирати, доминирам [dominírati, domìnīrām] доминирам, господствам,
 преобладавам
ирански, иранска, иранско [iránskī, iránskā, iránskō] ирански
нуклеаран, нуклеарна, нуклеарно [nùklearn, nùklearna, nùklearno] ядрен
програм [prògram] програма
избити, избијем [izbiti, ìzbijēm] да изскоча (на повърхността)
избијати, избијам [izbījati, izbījām] изскачам (на повърхността)
постојећи, постојећа, постојеће [postòjēćī, postòjēćā, postòjēćē] съществуващ
Брисел [Brìsel] Брюксел
Вашингтон [Vàšington] Вашингтон
третман, третмана [trètman, tretmána] третиране
притвореник, притвореника [prìtvorènik, prìtvoreníka] арестант
база [báza] база
војни, војна, војно [vòjnī, vòjnā, vòjnō] военен | **војна база** [vòjnā báza] военна база
кубански, кубанска, кубанско [kubánskī, kubánskā, kubánskō] кубински
залив [záliv] залив
Гвантанамо [Gvàntanamo] Гуантанамо
виђење [vìdēnje] виждане, виждания, представа, концепция
трговина [t`rgovina] търговия
уочи [ùoči] срещу, в навечерието на
усагласити, усагласим [usaglásiti, usàglàsīm] да съгласувам, да координирам
усаглашавати, усаглашавам [usaglašávati, usaglàšāvām] съгласувам, координирам
заједнички, заједничка, заједничко [zàjedničkī, zàjedničkā, zàjedničkō] общ,
 съвместен
стратегија [stratègija] стратегия
борба против [bòrba protiv] борба срещу
фалсификат [falsifikāt, falsifikáta] фалшификат
популаран, популарна, популарно [pòpulāran, pòpulārna, pòpulārno] популярен
производ [proìzvod] изделие, продукт
попут [pòpūt] като, както, подобно на
играчка [ìgrāčka] играчка
део, дела, мн. делови [dèo, dēla, dēlovi] част
аутомобил, аутомобила [automòbīl, automobíla] автомобил, кола
лек, мн. лекови [lêk, lēkovi] лекарство, лек
последњи, последња, последње [pòslednjī, pòslednjā, pòslednjē] последен
фалсификовати, фалсификујем [falsifikovati, falsìfikujēm] фалшифицирам
фалсификовање [falsìfikovanje] фалшифициране
драматично [dramàtično] драматично, драстично
пораста, порастем [porásti, porástēm] да порасна; да нарасна
порастао, порасла, порасло [porástao, porásla, poráslo] пораснал; нараснал
глобални, глобална, глобално [globálan, globálnī, globálna, globálno] глобален
ниво, нивоа [nivō, nivða] ниво
Европљанин, мн. Европљани [Evrópljanin, Evrópljani] европеец
Американец, Американца [Amerikánac, Amerikánca] американец
договорити се, договорим се [dogovòriti se, dogòvořim se] да се споразумея, да се
 спогодя, да се уговоря; да се договоря
договарати се, договарам се [dogovárati se, dogòvārām se] споразумявам се,
 спогаждам се, уговарям се; договарям се
заједно [zàjedno] заедно, съвместно
борити се, борим се [bòriti se, bòřim se] боря се
фирмиран, фирмирана, фирмирано [firmíran, firmírana, firmírano] фирмен, марков

роба [rõba] стока, стоки
комесар, комесара [komèsār, komesára] комисар; член на комисия
сводити се, сводим се [svòditi se, svòdīm se] свеждам се (до) | **не своди се само на**
 [ne svòdī se sàmo na] не се свежда само до
луксузан, луксузна, луксузно [lùksuzan, lùksuzna, lùksuzno] луксозен
ташна [tàšna] чанта
дрога [drõga] лекарство;; **дрога** | **дрогe** [drõge] лекарства, медикаменти
данашњи, данашња, данашње [dànašnjī, dànašnjā, dànašnjē] днешен; съвременен
поуздан, поуздана, поуздано [põuzdān, põuzdāna, põuzdāno] надежден, сигурен;
 благонадежден, доверен, верен; достоверен
летелица [lèteliца] летателно средство, летателен апарат, самолет, хеликоптер
возити се, возим се [vòziti se, vòzīm se] возя се
возити, возим [vòziti, vòzīm] карам, управлявам (превозно средство)
јести, једем [jèsti, jèdēm] ям
појести, поједем [pòjesti, pòjedēm] да изям
узимати, узимам [ùzimati, ùzimām] взимам, вземам | **узимати лекове** [ùzimati lèkove]
 вземам лекарства
узети, узем [ùzeti, ùzmēm] да взема
фалсификат, фалсификата [falsifikāt, falsifikáta] фалшификат
опасност [opásnõst] опасност
истаћи, истакнути, истакнем [istàci, istàknuti, istaknēm] да изтъкна
истакао, истакла, истакло [istàkao, istàkla, istàklo] изтъкнал
истицати, истичем [ìsticati, ìstičēm] изтъквам
нацрт [nácrt] проект; план; скица | **нацрт декларације** [nácrt deklarácije]
 проектодекларация
закључак, закључка; мн. закључци, закључака [zàključак, zàključка; zàključci,
 zàključākā] заключение, извод
усвојити, усвојим [usvòjiti, ùsvojīm] да приема (решение, закон и т.н.)
усвојен, усвојена, усвојено [ùsvojen, ùsvojena, ùsvojeno] приет (решение, закон и т.н.)
усвајати, усвајам [usvájati, ùsvājām] приемам (решение, закон и т.н.)
навести, наведем [navèsti, navèdēm] да цитирам, да посоча, да спомена
наводити, наводим [navòditi, nàvodīm] цитирам, посочвам, споменавам
постигнути, постигнем [pòstignuti, pòstignēm] да постигна
постигнут, постигнута, постигнуто [pòstignut, pòstignuta, pòstignuto] постигнат
постизати, постижем [pòstizati, pòstižēm] постигам
договор [dõgovõr] споразумение, спогодба, уговорка, договореност
смањење [smanjénje] намаление; намаляване
испуштање [ispúštanje] изпускане
штетан, штетна, штетно [štètan, štètna, štètno] вреден, опасен
гас [gās] газ
атмосфера [atmosféra] атмосфера
тешњи, тешња, тешње [tèšnjī, tèšnjā, tèšnjē] по-тесен
тешње [tèsnje] по-тясно
сарађивати, сарађујем [saradívati, saradējem] сътруднича
указати, укажем [ukázati, ùkažēm] да посоча, да покажа, да изтъкна | **указати на**
озбиљност [ukázati na ozbíljnõst] да изтъкна сериозността
указивати, указујем [ukazívati, ukàzujēm] посочвам, показвам, изтъквам
климатски, климатска, климатско [klìmatskī, klìmatskā, klìmatskõ] климатичен
промена [prõmena] промяна
изумирати, изумирем [izùmirati, izùmirēm] измирам, изчезвам
изумрети, изумрем [izùmreti, izùmrēm] да измра, да изчезна
изумирање [izùmiranje] измиране, изчезване

загађење [zagađénje] замърсяване | **загађење атмосфере** [zagađénje atmosfére] замърсяване на атмосферата
напор [nápog] усилие; напор, напън; налягане | **уложити напоре** [ulòžiti náporè] да положи усилия
емисија [emìsija] емисия; излъчване, предаване
ефекат, ефекта [èfekat, èfekta] ефект
стаклен, стаклена, стаклено [stàklen, stàklèna, stàklèno] стъклен | **ефекат стаклене**
баште [èfekat stàklène bášte] парников ефект
декларација [deklarácija] декларация
преносити, преносим [prenòsiti, prènòsīm] пренасям; прехвърлям
пренети, пренесем [prènèti, prenèsēm] да пренеса; да прехвърля

Вежбе

1. Одговорите на следећа питања:

а)

1. Где се одржава европско-амерички самит?
2. Које питање ће доминирати самитом у Бечу?
3. Шта се очекује да се догоди на самиту у Бечу?
4. У погледу чега су постојеће разлике између Брисела и Вашингтона?
5. Шта су Сједињене Државе и Европска унија усагласиле уочи самита у Бечу?
6. Шта се је догодило у последњих 5 година на глобалном нивоу?

б)

1. Шта су Европљани и Американци учинили у погледу лажне фирмиране робе?
2. О чему се ради кад говоримо о лажној фирмираној роби?
3. Шта желе да знају људи у данашње време?
4. Шта још хоће да знају људи у данашње време?
5. Шта представљају фалсификати?
6. Како ће Сједињене Државе и Европска унија радити у борби против лажне фирмиране робе?
7. Ко је то говорио о борби против лажне фирмиране робе?

с)

1. Шта мора да се усвоји на европско-америчком самиту?
2. Шта се наводи у том нацрту закључака?
3. На шта би требало да укажу Сједињене Државе и Европска унија?
4. У којем правцу ће Сједињене Државе и Европска унија уложити напоре?
5. Ко преноси нацрт декларације Сједињених Држава и Европске уније?
6. Где би требало да се усвоји декларација Сједињених Држава и Европске уније?

2. Преведите на српски језик

а)

провежда се среща на върха, става дума за, що се отнася до (по отношение на), световна търговия, в навечерието на, Съединени щати, Европейски съюз, обща стратегия, драстично нараснал, фалшифициране на изделия, автомобилни части, фалшиви маркови стоки, превозни средства, летателни апарати, да приема заключения, да постигна споразумение, изпускане на вредни газове в атмосферата, сътруднича по-тясно,

изчезване на видове, замърсяване на атмосферата, да положи усилия, парников ефект, проектодекларация

b)

Във Виена се провежда европейско-американска среща на върха. Беше съобщено, че на срещата на върха ще доминира въпросът за иранската ядрена програма. Очаква се обаче на срещата на върха да изскочат на повърхността съществуващите разлики между Брюксел и Вашингтон, що се отнася до (*когато става дума за*) третирането на арестантите в американската военна база Делта в кубинския залив Гуантанамо, както и по отношение концепциите (*вижданията*) за световната търговия.

c)

В навечерието на срещата на върха Съединените щати и Европейският съюз съгласуваха обща стратегия в борбата срещу фалшификатите на популярни изделия като играчки, автомобилни части, лекарства. През последните 5 години фалшифицирането на изделия драстично (*драматично*) нарасна на глобално ниво. Затова европейците и американците се споразумяха заедно да се борят срещу фалшивите маркови стоки, които, по думите на европейския комисар по търговия Питър Менделсън, не се свеждат само до луксозните стоки, както обикновено се смята.

d)

„Не става дума само за чанти, а и за медикаменти, та дори и за части за самолети. Хората в днешно време желаят да знаят, дали са надеждни превозните средства и летателните апарати с които се возят. Искат да знаят какво ядат, какво пият, откъде произхождат лекарствата, които вземат. Затова фалшификатите представляват опасност и затова Съединените щати и Европейският съюз заедно ще работят в борбата срещу това“, изтъкна комисарят Менделсън.

e)

В проектозаклученията, които би трябвало да се приемат на европейско-американската среща на върха, се посочва, че ще бъде постигнато споразумение по отношение намаляването изпускането на вредни газове в атмосферата.

„Ще си сътрудничим по-тясно, за да посочим заедно сериозността и дългосрочните последици от климатичните промени, изчезването на видовете и замърсяването на атмосферата и ще положим усилия по посока намаляване емисиите на газове, които създават парников ефект“, се посочва (*цитира*) в проектодекларацията, която предава Ройтерс и която би трябвало да бъде приета на срещата на върха САЩ – ЕС.

3 Допуните реченице:

a)

У Бечу се одржава европско-амерички самит ... ќе доминирати питање иранског нуклеарног програма.

Очекује се да на самиту на површину избију ... разлике између Брисела и Вашингтона. Уочи самита, Сједињене Државе и Европска унија усагласиле су ... стратегију у борби против фалсификата популарних производа.

У последњих 5 година, фалсификовање производа ... је порасло на глобалном нивоу. Европљани и Американци су се договорили да се заједно боре против ... фирмиране робе.

b)

Људи у данашње време желе да знају да ли су ... () возила и летелице којима се возе.

У нацрту закључака наводи се да ће бити постигнут договор у погледу смањења испуштања ... гасова у атмосфери.

Тешње ћемо сарађивати како бисмо заједно указали на ... и дугорочне последице климатских промена.

Уложићемо напоре у правцу смањења емисије гасова, који ... ефекат стаклене баште. Декларација би требало да буде ... на самиту САД и ЕУ.

4. Стрелицама укажите на одговарајуће синониме у десном ступцу, односно по својој жељи испред синонима у десном ступцу напишите бројеве одговарајућих речи и израза у левом ступцу:

1.	када је реч о		емисије
2.	у погледу		фалсификати производа
3.	ради се о		сусрет на највишем нивоу
4.	лажна роба		лекови
5.	дрогe		реч је о
6.	возило		наводи се
7.	летелица	1.	што се тиче
8.	испуштања		аутомобил
9.	најављено је		што се тиче
10.	самит		авион

5. Из следећих реченица извадите важне изразе. Одредите којим речима управљају глаголи и у ком падежу су те речи:

Нпр.: Питање ће доминирати самитом.

Глагол	Реч којом управља глагол	Падеж
одржава се	самит	Ном.
доминирати	самитом	Инстр.
избити	на површину	Акуз.

1. У Бечу се одржава самит.

2. Питање иранског нуклеарног програма ће доминирати самитом.

3. На самиту постојеће разлике између Брисела и Вашингтона ће избити на површину.

3. Реч је о третману притвореника у америчкој војној бази Делта у кубанском заливу Гвантанаму.

4. Разлике су у погледу виђења светске трговине.

5. Уочи самита, Сједињене Државе и Европска унија усагласиле су заједничку стратегију.

6. Ово је стратегија у борби против фалсификата популарних производа попут играчака, делова аутомобила, лекова.

7. У последњих 5 година, фалсификовање производа драматично је порасло на глобалном нивоу.

8. Европљани и Американци су се договорили да се заједно боре против лажне фирмиране робе, која се не своди само на луксузну робу.

9. Не ради се само о ташнама, већ и дрогама, па чак и деловима за авионе.

10. Људи у данашње време желе да знају да ли су поуздана возила и летелице којима се возе.

11. Хоће да знају шта једу, шта пију, одакле потичу лекови које узимају.
12. У нацрту закључака, који би требало да буду усвојени на европско-америчком самиту, наводи се да ће бити постигнут договор у погледу смањења испуштања штетних гасова у атмосферу.
13. Теиње ћемо сарађивати како бисмо заједно указали на озбиљност и дугорочне последице климатских промена, изумирања врста и загађења атмосфере.
14. Уложићемо напоре у правцу смањења емисије гасова, који стварају *ефекат стаклене баште*.
15. То се наводи у нацрту декларације, који преноси Ројтерс, а која би требало да буде усвојена на самиту САД и ЕУ.

6. Самит САД и ЕУ у Бечу одржан је у јуну 2006. године. Покушајте да прерадите текст тако да се не користе футур и друге конструкције са футурским значењем. Презент мора остати тамо где означава радњу која траје и сада:

Нпр.: У нацрту закључака, који би требало да буду усвојени на европско-америчком самиту, наводи се да ће бити постигнут договор у погледу смањења испуштања штетних гасова у атмосферу:

У закључцима, који су усвојени на европско-америчком самиту, наводи се да је постигнут договор у погледу смањења испуштања штетних гасова у атмосферу.